

Gedragsregels formuleren

Binnen de schoolgemeenschap leven en werken verschillende groepen samen:

- Leerlingen
- Personeel
- Ouders

Gedragsregels kunnen zo worden geformuleerd dat zij voor alle groepen gelden: 'Wij gaan respectvol met elkaar om'. Gedragsregels kunnen zich ook toespitsen op een van deze groepen of specifieke gebieden. Het is de keus van de school om voor iedere groep apart regels te maken en/of regels voor de totale schoolgemeenschap op te stellen.

Scholen kunnen onder andere gedragsregels opstellen voor de volgende onderwerpen:

- Pesten
- Gebruik mobiele telefoon
- Gebruik sociale media
- Internetgebruik
- Kleding
- Taalgebruik
- Racisme, discriminatie
- Fysiek contact
- Buitenschoolse activiteiten
- Feestelijkheden
- Wapenbezit
- ...
- ...

In het onderwijs zijn regels de gewoonste zaak van de wereld. Vanaf dag één leren de kinderen om hun jas aan de kapstok te hangen, niet te hollen in de gangen, elkaar niet te storen in de klas, et cetera. Net als in het verkeer zorgen deze regels ervoor dat kinderen en medewerkers op school samen kunnen leven en werken. Regels vormen enerzijds een leidraad voor gedrag, anderzijds vormen ze een toetssteen bij overtredingen. Het opstellen van regels vormt een onderdeel van het veiligheidsbeleid.

- ✓ Aan welke criteria moeten gedragsregels voldoen?
- ✓ Wat zijn goede regels voor leerlingen, personeel en ouders?
- ✓ Hoe kunt u gedragsregels opstellen?

In dit informatieblad vindt u antwoord op deze vragen.

Checklist gedragsregels

- ✓ De regel is concreet geformuleerd.
- ✓ De regel heeft betrekking op waarneembaar gedrag.
- ✓ De regel is positief geformuleerd.
- ✓ De regel is te begrijpen en eenvoudig geformuleerd.
- ✓ De regel is in de wij-vorm geformuleerd.
- ✓ De regel is situatie-overstijgend.
- ✓ De regel is te handhaven.
- ✓ De regel is voorzien van een sanctie en er is vastgelegd wie sanctioneert.

Draagvlak creëren

De kracht van gedragsregels schuilt in het feit dat elke school *schooleigen* gedragsregels opstelt. Gedragsregels zijn afhankelijk van het draagvlak van alle betrokkenen. Door met elkaar na te denken en besluiten te nemen over regels ontstaat er draagvlak voor schooleigen (gedrags)regels. Hoe groter het draagvlak, hoe effectiever de regels. Regels zijn zo een uiting van de gewenste schoolcultuur. Betrek ook leerlingen in de klas bij het opstellen van klassenregels door de leerlingen mee te laten denken.

Stichting School & Veiligheid heeft het spel Gedragen Gedrag ontwikkeld, om met het personeelsteam afspraken te maken over omgangsvormen binnen de school. Voor het voortgezet onderwijs zijn er ook leerlingkaartjes toegevoegd. Het spel is voor 25 euro (excl. verzendkosten) te bestellen op www.schoolveiligheid.nl.

Ook kunt u www.taakspel.nl van de CED groep raadplegen. Of www.schoolregels.nl van Bureau CREDO.

Voortdurende informatie en voorlichting aan alle betrokkenen over de regels is noodzakelijk. Daarvoor kan de school bijvoorbeeld gebruik maken van:

- de schoolgids
- de website van de school
- vergaderingen
- mentorlessen
- ouderavonden
- posters/pictogrammen in gangen en lokalen
- folders
- agendastickers
- de regel van de week/maand

Voorbeelden

Basisonderwijs

Basisschool De Wonderboom in Amersfoort kent zeven “Gouden Regels”:

1. Hand in hand oké, slaan, schoppen, duwen, daar doen wij niet aan mee!
2. Spullen van jou, spullen van mij, zorg ervoor, dan blijven we blij!
3. Lachen is fijn, uitlachen doet pijn.
4. Zegt een ander iets, zeg dan even niets.
5. Kun je het even niet alleen, dan zijn er anderen om je heen.
6. Bij het spelen binnen en buiten, mag ik niemand buiten sluiten.
7. Doet een ander iets goed, geef hem een pluim op zijn/haar hoed!

Voortgezet onderwijs

De Meander in Gouda heeft vijf uitgangspunten geformuleerd:

1. We verwachten dat je je gedraagt.
2. Iedereen moet zich veilig kunnen voelen.
3. We respecteren dat mensen verschillend zijn.
4. We houden met elkaar het schoolgebouw en de omgeving netjes.
5. We houden ons aan gemaakte afspraken.

Door niet teveel regels te hebben, kan het beter worden gehandhaafd. De regels zijn verder uitgewerkt en concreet gemaakt in het leerlingenstatuut.

Gedragcode personeel

De onderwijssector is waarschijnlijk de enige sector die met (jonge) kinderen werkt, maar geen beroepscode kent. Dat betekent dat scholen/schoolbesturen zelf gedragsregels moeten formuleren voor hun personeel. Op basis van onaangename ervaringen met ongewenst gedrag van personeelsleden in het onderwijs, hebben de vertrouwensinspecteurs een lijst opgesteld met onderwerpen waarover schoolbesturen duidelijke afspraken met hun medewerkers moeten maken.

Wat is correct gedrag van een personeelslid qua:

- ✓ taalgebruik;
- ✓ grapjes/plagen/pesten;
- ✓ één-op-één-contacten met kinderen;
- ✓ troosten/belonen/feliciteren in de schoolsituatie;
- ✓ straffen;
- ✓ fysiek contact;
- ✓ toezicht bij aan-, uit-, omkleden en douchen
- ✓ eerste hulp verlenen

- ✓ begeleiding bij buitenschoolse activiteiten;
- ✓ toezicht in slaapruidtes bij buitenschoolse activiteiten.

Uit: *Handreiking vertrouwensinspecteurs*

Verder kan gedacht worden aan afspraken over:

- ✓ gebruik mobiele telefoon;
- ✓ internet gebruik;
- ✓ gebruik sociale media;
- ✓ fotograferen.

Personeel dient zich in ieder geval te onthouden van:

- ✓ pesten;
- ✓ dreigen;
- ✓ agressie;
- ✓ geweld;
- ✓ ongewenste intimiteiten;
- ✓ seksueel misbruik;
- ✓ discriminatie;
- ✓ racisme.

Omgangsregels voor personeel worden, net als bij leerlingen, bij voorkeur opgesteld door het onderwijspersoneel zelf. Succesvolle omgangsregels moeten namelijk passen in de eigen schoolorganisatie en (uit)gedragen worden door het team. Hiervoor kan het eerdergenoemde spel Gedragen Gedrag gebruikt worden.

Scholen hoeven bij een gedragscode niet zelf het wiel uit te vinden. Ze kunnen hun voordeel doen met de ontwikkelde voorbeeldgedragscode op www.schoolenveiligheid.nl

Meer weten?

Zie voor meer voorbeelden de website www.schoolenveiligheid.nl waar veel voorbeeldregels, -protocollen en good practices zijn verzameld. Ook kunt u contact opnemen met de helpdesk van School & Veiligheid.